

Samen één wereld!

Milan Rutten en Dirk Van Der Maelen

Stafmedewerker SP Internationaal/SEVI en SP Internationaal Secretaris/SP-parlementslid

2017. De armoede in de wereld is substantieel teruggedrongen. De internationale speculatie

is aan banden gelegd. Duurzame ontwikkeling is van een modewoord tot een beleidsvisie

geëvolueerd. Vrede en democratie krijgen overal ter wereld meer kansen dan ooit.

Is dit een utopie of een realistische toekomstdroom? De werkgroep 'mondiaal contract' van

het SP-Toekomstcongres (16-17 mei) houdt het bij het tweede.

23 mei 2017: de vierde zitting van de tweejaarlijkse parlementaire vergadering van de Verenigde Naties (VN) wordt officieel geopend. De Peruaanse voorzitter verwelkomt de Secretaris-Generaal van de VN en de voorzitter van de gewone Algemene Vergadering. De einddatum van de vierde zitting wordt voorzien in de eerste week van juli. De vertegenwoordigers van de civiele maatschappij kunnen nog tot einde mei via de website hun verslagen en vragen indienen.

Het eerste agendapunt van de zitting is traditioneel het jaarrapport van de Sociaal-Economische Veiligheidsraad (SEVR). De huidige voorzitter van de SEVR en vertegenwoordiger van de Europese Unie (EU) neemt het woord:

“Mevrouw de Voorzitter, geachte leden, graag had ik de volgende punten onder uw aandacht gebracht: de sociaal-economische vooruitgang op wereldvlak, de monetaire crisis in Centraal- en Oost-Europa, een tussentijdse evaluatie van de Rio-verbintenissen, de vijfde verjaardag van het aanvullend protocol bij de Rechten van de Mens en de meest recente VN-vredesoperatie.

Twintig jaar geleden titelde het jaarlijkse rapport van het toenmalige Ontwikkelingsprogramma van de VN (UNDP) dat de armoede uit de wereld geholpen moet worden. Bovendien hoefde dit niet noodzakelijk veel te kosten. Het

UNDP berekende dat jaarlijks 1.400 miljard frank voldoende was om iedereen in de ontwikkelingslanden toegang te verschaffen tot de nodige sociale basisvoorzieningen, zoals basisonderwijs, basisgezondheid, voeding en water. Eenzelfde bedrag was nog eens nodig om het inkomen van diegenen die onder de armoedegrens zitten, daarbovenuit te tillen. De auteurs van het UNDP-rapport 1997 maakten dan ook terecht de kanttekening dat de gevraagde middelen minder hoog lagen dan het gezamenlijk bezit van de zeven rijkste mensen ter wereld.

Welnu, een vergelijking van de situatie twintig jaar geleden met de cijfers die nu door de lidstaten overgemaakt werden en het werkingsverslag van het VN-Programma voor Menselijke Ontwikkeling (UNPHD) wekt bij de leden van de SEVR enig, ja zelfs groot optimisme over de haalbaarheid van dat aloude streefdoel. In 1997 leden nog meer dan 800 miljoen mensen aan chronische ondervoeding. Nu is dat meer dan gehalveerd, ondanks de gestadige bevolkingsaan groei. Het aantal mensen dat geen toegang heeft tot zuiver water daalde van 2 miljard tot minder dan 600 miljoen. Meer nog, terwijl in 1997 meer dan een miljard mensen in absolute armoede leefden, is dit aantal nu teruggedrongen tot 400 miljoen. Er is dus nog een lange weg af te leggen, maar de bereikte

Utopie of werkelijkheid?

In een eerste bijdrage (in *Samenleving en politiek*, nr. 1/1998) hebben we het belang van internationale solidariteit onderstreept. Met deze tekst, een fictieve toespraak, willen we de aandacht vestigen op de ideeën die door de leden van de werkgroep 'mondiaal contract' van het SP-toekomstcongres werden bijeengebracht.

Het uitgangspunt is voor ons het besef dat het socialisme voor twee ontwikkelingen staat die zowel een uitdaging als een bedreiging betekenen voor de socialistische waarden en idealen. De eerste ontwikkeling betreft de historische breuklijn die door de gebeurtenissen van 1989 in Europa werd getekend. Niets zal in Europa nog zijn zoals voor 1989. De tweede ontwikkeling betreft het fenomeen van de mondialisering. Zij behelst niet alleen de toenemende mondialisering van de economie, de financiën, en de informatie- en communicatiestromen, maar ook het toenemend aantal grensoverschrijdende problemen.

Wij zijn ervan overtuigd dat meer Europa het beste antwoord

vorderingen doen het beste verhopen.

De SEVR werkt momenteel aan een intensief programma om de absolute armoede tegen het jaar 2030 uit de wereld te helpen. De verschillende pijlers van de SEVR [1] worden hierover geraadpleegd. We hopen in 2019 een concreet voorstel te kunnen voorleggen aan deze parlementaire vergadering.

Een wereldwijd sociaal model

Het wereldwijde sociaal fonds heeft in belangrijke mate bijgedragen tot de geboekte vooruitgang. In het eerste kwartaal van dit jaar waren de middelen van het vorig boekjaar grotendeels uitgegeven. Het UNPHD en zijn filialen [2] namen een vierde van de middelen of 12.000 miljard frank voor hun rekening. 23.000 miljard frank, bijna de helft van het fonds, werd aangewend in het kader van landenprogramma's voor sociale zekerheid. Ik wil hierbij het belang onderstrepen van de nauwe samenwerking op het terrein tussen het UNPHD en de verschillende organisaties of basisgroepen uit de civiele maatschappij. De Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) gaf een positief advies ten aanzien van 131 landen inzake de naleving van de sociale basisrechten [3]. Zodoende konden de lage-inkomenslanden binnen deze groep gebruik maken van hun sociale trekkingsrechten op de middelen van het sociaal fonds. Een klein derde van de beschikbare finan-

is op die ontwikkelingen en dat er nood is aan een vernieuwd Europees model en een nieuw model voor het wereldbeheer om ook in de 21ste eeuw een krachtig socialistisch beleid te kunnen voeren. Op dit vernieuwd Europa werd niet nader ingegaan in deze bijdrage. Nochtans kunnen we het belang van dat Europa niet genoeg onderstrepen.

Socialisten willen het geloof in de maakbaarheid van dat nieuwe Europa gestalte geven. Een sterk uitgebouwd politiek Europa moet het breekijzer worden waarmee de internationale economische wetteloosheid aan banden kan worden gelegd. De Europese Unie, als regionale politieke macht, moet op dat terrein een pioniersrol vervullen. Socialisten moeten het hierboven geschetste wereldmodel op de Europese gesprekstafels verdedigen om zo de fundamenten te kunnen leggen van een wereldwijd sociaal model. Internationaal beleid zal in de 21ste eeuw in de eerste plaats de mogelijkheden voor een sociaal beleid moeten verruimen. Enkel zo zal deze utopie ooit werkelijkheid kunnen worden.

ciële middelen, iets meer dan 16.000 miljard frank, werd rechtstreeks aangewend door het Wereld Monetair Fonds (WMF) [4] om de financiële crisis in Centraal- en Oost-Europa te kunnen bezweren. Hierover straks meer.

Ten slotte wees de Wereldhandelsorganisatie (WHO) in haar jaarrapport op het belang van het wegwerken van de nog aanwezige handelsbelemmeringen inzake landbouwproducten voor de economische groei in de minst ontwikkelde landen. Dit werd overigens ondersteund door de inspanningen van het UNPHD ter versterking van hun interne markten, de overdracht van technologie en capaciteitsopbouw. Eerlijke handel is niet langer een loos begrip, concludeert het WHO-rapport 2016.

De leden van de SEVR besluiten hieruit dat de kiemen voor een wereldwijd sociaal model in volle ontwikkeling zijn. Degelijke scholing, jobs, correcte arbeids- en leefomstandigheden, een verzekerde oude dag, komen in het bereik van steeds meer mensen. In plaats van te vervallen in de negatieve spiraal van sociale dumping heeft de internationale gemeenschap de solidariteit met allen daadwerkelijk ter harte genomen.

Internationale speculatie aan banden

Vervolgens wil ik het met u hebben over de monetaire crisis in Centraal- en Oost-Europa. In het najaar van 2016 nam de onrust op de finan-

ciële markten van Bosnië, Bulgarije en Roemenië hand over hand toe. Het directiecomité van het WMF kwam in spoedzitting bijeen en vroeg aan de SEVR de toelating om de bankwaarborgen ten aanzien van kortetermijninvesteringen en speculatie in de regio te verhogen. Dit werd toegestaan. De directeur van het WMF wijst ons erop dat het tijdelijk bevrozen van de financiële markten verdere ellende had kunnen voorkomen. De onverzettelijke houding van ondermeer Rusland en Turkije maakte dit helaas onmogelijk. Daardoor moest in grote mate een beroep gedaan worden op de middelen van het sociaal fonds om de financiële crisis te bezweren. De directeur van het WMF vraagt dan ook met aandrang - en terecht - om zijn mandaat terzake uit te breiden. Het kan niet de bedoeling zijn dat er langdurig moet teruggevallen worden op het sociaal fonds.

Wat het beheer van het sociaal fonds betreft, voorspelt de directeur van het WMF dat bij een heffing van 0,5% op het omzetten op de internationale valutamarkten de inkomsten zullen oplopen tot 60.000 miljard frank [5]. Een vierde hiervan wordt dit jaar voorbehouden voor de werkzaamheden van het UNPHD. De overige middelen worden gereserveerd voor het sociaal fonds, voor gebruik via de sociale trekkingsrechten. We hopen dat het oneigenlijk gebruik van deze middelen tot een minimum beperkt wordt. Ik roep u dan ook op om de vraag van de WMF-directeur volmondig bij te treden.

Het recht van de komende generaties

Ten derde wil ik even samen met u in de tijd teruggaan. In juni 1992 kwamen de regeringsleiders in Rio de Janeiro samen om een actieplan uit te werken voor de verbetering van ons leefmilieu. De uitvoering van dit plan, Agenda 21, is nu, vijftwintig jaar later, halverwege. Dat de natuur en de kwaliteit van het leefmilieu in grote mate de levenskwaliteit van de komende generaties bepaalt, is een understatement. In het begin van deze eeuw werd de situatie problematisch. Smog, aanhoudende stormen, overstromingen en andere klimatologische veranderingen dwongen de regeringsleiders opnieuw rond de tafel in 2006. De Commissie voor Duurzame Ontwikkeling werkte een versnelde verlaging

van de wereldwijde milieugebruiksruimte uit. De Europese Unie speelde hierbij een voortrekkersrol en slaagt er reeds nu in om vier maal minder grondstoffen en energie te verbruiken en toch eenzelfde hoeveelheid productie te behouden. De Verenigde Staten en Japan hebben in de SEVR aangekondigd dit streefdoel te halen binnen drie jaar.

De leden van de Commissie voor Duurzame Ontwikkeling adviseren de SEVR om vanaf 2020 de heffingen te verdubbelen bij een stelselmatige overschrijding van de vooropgestelde milieunormen. De natuur moet een prijs krijgen die ze, gebaseerd op haar toenemende schaarste, verdient. De inkomsten zijn overigens broodnodig om groene productiewijzen wereldwijd te veralgemenen. De Commissie sprak wel haar ongerustheid uit over die lage-inkomenslanden waar een beperkte elite blijft weigeren enige milieuoverwegingen in acht te nemen. Dit bewijst opnieuw de stelling dat een solidariteit ten aanzien van toekomstige generaties geen enkele zin heeft als we nu niet krachtadig optreden tegen elke vorm van discriminatie en uitsluiting. Duurzame ontwikkeling is tevens een strijd voor herverdeling.

In mijn inleiding wees ik reeds op de grote vorderingen op het vlak van voedselzekerheid en toegang tot zuiver water. De komende jaren zullen de inspanningen ten aanzien van het toenemend aantal megasteden opgevoerd moeten worden. Gelukkig evolueert de bevolkingsgroei volgens de vooropgestelde prognoses, wat bijkomende ruimte voor een stedelijk beleid geeft. Een belangrijk element bij de stagnatie van de groeicijfers was de aandacht van de internationale programma's voor de status van de vrouw. Niet alleen is dit recht een vanzelfsprekend gegeven, bovendien bleek het een essentieel element bij de ontwikkeling van een wereldwijd sociaal model.

Een wereldwijd burgerschap

Ten vierde wil ik uw aandacht vestigen op de vijfde verjaardag van het aanvullend protocol voor een wereldwijd burgerschap. Volgend jaar zal de VN de ondertekening van het protocol uitgebreid herdenken. Vier jaar geleden, in 2013, mondde de bijzondere zitting van de twee ka-

mers van de Algemene Vergadering [6] uit in het ondertekenen van een aanvullend protocol. Dit protocol bracht de rechten en plichten samen in een vierledig burgerschap: het civiele, het politieke, het sociale en het groene burgerschap [7].

Het protocol was een resultaat van een langdurige campagne van de verschillende geleedingen van de civiele maatschappij. Zij waren erin geslaagd legitieme gesprekspartners in de verschillende uithoeken van de wereld te vinden die konden opkomen voor de mensenrechten. Zo werd er een band gesmeed die de nationale grenzen en nationale loyaliteiten overschrijdt. Dit netwerk van mensen en bewegingen begon de wereldopinie te mobiliseren en bouwde op lokaal vlak stelselmatig een democratische tegenmacht uit. Eén van de gevolgen hiervan was dat de Mensenrechtencommissie van de VN de SEVR met aandrang vroeg een nieuw initiatief te nemen om de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens in te bedden in een wereldwijd burgerschap. De SEVR gaf hiervoor zijn fiat en legde de ontwerp tekst van de mensenrechtencommissie neer bij de Algemene Vergadering van de VN. Met het gekende - succesvolle - resultaat.

Naast de culturele verscheidenheid en goed bestuur vormt democratie natuurlijk een essentieel onderdeel van dit wereldwijd burgerschap. Deze vierde zitting van de parlementaire vergadering van de VN bewijst in feite het succes van de democratie. Deze vergadering brengt parlementairen bijeen uit de diverse hoeken van de wereld, elk met hun eigen culturele achtergrond. Bovendien geeft dit de mogelijkheid aan niet-gouvernementele organisaties, vakbewegingen, actiegroepen, e.a. om actief te participeren in de besluitvorming. Hun bijdragen via de website zijn een duidelijke verrijking van de debatten. Het is voor mij dan ook een grote eer om hier onze werkzaamheden te kunnen toelichten.

Solidariteit bij vredesopbouw

Om te eindigen zou ik, geachte leden, even willen terugkomen op de VN-vredesoperatie in Syrië. Het is nu acht maanden geleden dat de zogenaamde Red Alarm-groep [8] de Secretaris-Generaal van de VN waarschuwde voor de esca-

latie van geweld in de Syrische hoofdstad en de grensstreek met Irak. Aanvankelijk waren de 24 leden van de Veiligheidsraad er niet toe geneigd tussen te komen. Vele leden wensten zich te verschuilen achter de brede rug van de non-interventie in interne aangelegenheden. En inderdaad, dat het Syrische leger de jonge democratie in de kiem trachtte te smoren, is op zich een interne zaak. Democratie is echter een universeel gegeven.

Het gezamenlijke diplomatieke initiatief van de EU en de ASEAN en het opzoeken van de publieke opinie door de Red Alarm-groep maakten het onhoudbaar voor de Veiligheidsraad om de kwestie nog langer te negeren. Met resolutie 1807 werd besloten om een contingent blauwhelmen van de standing force [9] te zenden om het democratiseringsproces opnieuw in goede banen te leiden. De vredesoperatie kreeg hiervoor het nodige mandaat en een termijn van 12 maanden. De financiële middelen werden verhaald op het fonds voor vredesoperaties dat bekomen wordt door een kleine heffing op de verkoop van vliegtickets [10].

De vredesoperatie verloopt succesvol en de Veiligheidsraad heeft ondertussen een plan uitgewerkt om het overschot op de voorziene middelen aan te wenden voor programma's in het kader van duurzame vredesopbouw. Deze vredesoperatie toont dus aan dat het anders kan en dat debacles uit de vorige eeuw, zoals in Rwanda en Somalië, te vermijden zijn indien de politieke moed en wil er is om tot krachtdadige structuren voor duurzame vrede te komen.

Daarom wil ik ook, om te eindigen, één minuut stilte vragen om alzo, namens de SEVR, eer te betonen aan de blauwhelmen die hun leven lieten bij deze missie in naam van de democratie. Ik dank u."

[1] In het mondiaal contract zijn de zes pijlers van de SEVR: het Wereld Monetair Fonds, de Internationale Arbeidsorganisatie, het VN-Programma voor Menselijke Ontwikkeling, de Commissie voor Duurzame Ontwikkeling, de VN-mensenrechtencommissie en de Wereldhandelsorganisatie.

[2] Om de inspanningen van de VN op het vlak van internationale samenwerking te bundelen stellen wij voor om onder het vernieuwde UNDP de verschillende VN-organisaties te groeperen rond de verschillende

deelaspecten van menselijke zekerheid.

- [3] De vijf basisrechten zijn volgens de IAO: 1) het verbod op dwangarbeid, 2) het verbod op kinderarbeid, 3) het uitbannen van elke vorm van discriminatie op basis van geslacht, ras en levensbeschouwing bij tewerkstelling, 4) de syndicale vrijheid, 5) het recht op collectieve onderhandelingen.
- [4] Het WMF zou een samengaan zijn van het Internationaal Monetair Fonds en de Wereldbank. Het innen van wereldwijde heffingen, het beheer van die financiële middelen en het uitstippelen van een monetaire politiek zijn de doelstellingen.
- [5] Momenteel wordt er dagelijks meer dan 70.000 miljard frank of bijna een tienvoud van het Belgische BBP omgezet. Het merendeel van die transacties wijzen op speculatie. Het invoeren van de zogenaamde Tobin-taks zou bij een heffing van 0,5% jaarlijks meer dan 50.000 miljard frank genereren.
- [6] Wij pleiten voor een Algemene Vergadering waarin de vertegenwoordigers van de regeringen zetelen, en een tweejaarlijkse vergadering waarin de nationale parlementen vertegenwoordigd zijn.
- [7] Het civiele burgerschap omvat de rechten en plichten die vereist zijn voor de individuele vrijheid en fysieke integriteit. Het politieke burgerschap omvat de rechten en plichten die vereist zijn voor deelname aan de uitoefening van politieke macht. Het sociaal burgerschap omvat de rechten en plichten die vereist zijn voor een minimum aan bestaanskwaliteit op sociaal en economisch vlak, en omvat onder meer de sociale basisrechten. Het groene burgerschap omvat de rechten en plichten die vereist zijn voor de realisering van een gezond leefmilieu.
- [8] Deze groep zou uit vooraanstaande internationale personen bestaan en moet bewerkstelligen dat informatie over dreigende conflicten nadrukkelijk onder de aandacht van de Veiligheidsraad gebracht worden. Zij dient de politieke besluitvorming in de VN zo voor te bereiden dat de Secretaris-Generaal maximaal wordt ondersteund.
- [9] Alle leden van de Veiligheidsraad zouden permanent troepen ter beschikking moeten stellen van de VN.
- [10] Die fondsen worden bekomen door een kleine heffing op de verkoop van vliegtickets. Het luchtverkeer is bij uitstek een vervoermiddel van een vrije en vreedzame wereld. Een quasi symbolische bijdrage van 35 frank, in ruil voor deze vrijheid, zou de VN jaarlijks 70 miljard BEF opleveren.